

Majska skupština Sremski Karlovci, 1848.

Sredinom 19. stoljeća dolazi do zaoštavanja odnosa između slavenskih naroda (Hrvata i Srba) i Mađara, ali i između Mađara i Austrijaca. Kada se val revolucije 1848. godine proširio iz Francuske prema ostalim europskim zemljama, zahvatio je i Austro – ugarsku Monarhiju.

Mlađi građanski sloj tada je želio veliku državu u kojoj bi se našli svi Srbi, stariji građanski sloj je želio građansku ravnopravnost, a seljaci su željeli olakšanje svojeg položaja.

Mitropolit Josif Rajačić, koji je kao član ugarskog gornjeg doma učestvovao u sastavljanju ugarske vlade, povukao se u Srijemske Karlovce i na narodni pritisak sazvao narodni sabor za 1/13. maja. 1848. godine.

Uoči i u toku Majske skupštine, u Karlovcima se našlo mnogo ljudi iz svih krajeva gdje je bilo Srba. Sve je bilo u nacionalnom romantičarskom zanosu, ukrašeno trobojkama. Glavne odluke su pripremljene uoči skupštine u užem krugu mitropolita Rajačića. Za razliku od ostalih narodno-crkvenih sabora Srba, na kojima je broj poslanika bio ograničen (25 poslanika iz svećeničkog, 25 iz vojničkog i 25 iz svjetovnog reda), na ovaj su sabor poslanici izabrani po demokratskijem modelu od uobičajenog, te je stoga odmah prozvan skupštinom.

Na dan 1/13. maja, mitropolit Josif Rajačić je poslije svečanog bogoslužjenja otvorio skupštinu odmjerenim govorom »kako Srbi moraju sva svoja prirodna, političeska i verozakona prava, bila ona izgubljena ili oteta, natrag dobiti ili uživati«. To neće biti lako, a svaka greška se može teško osvetiti narodu, pa stoga treba raditi »kao narod slavan, kao narod slobodan, kao narod pametan, zreo i mudar, kao narod hrabar, veran i srbske slave dostojan«. Skupština je izabrala Rajačića za patrijarha, čime mu je vraćeno dostojanstvo koje je nosio Arsenije Čarnojević, za vojvodu je izabrala Stevana Šupljikca iz Ogulinske regimente, što je bilo srpsko pravo po Leopoldovim privilegijama, a Đorđa Stratimirovića za vožda. Skupština je zaključila da je:

1. Srpski narod je »politično slobodan i nezavisan pod Domom austrijskim i obštom Krunom ugarskom«
2. Proglašava se *Srbska Vojvodina* u koju ulaze »Srem s Granicom, Baranja, Bačka s Bečejskim distriktom i Šajkaškim batalionom i Banat s Granicom i Distriktom Kikindskim«
3. Srpska Vojvodina stupa u »politični savez ... na temelju slobode i savršene jednakosti« s Trojednom Kraljevinom Hrvatskom, Slavonijom i Dalmacijom.
4. Stvara se stalni Narodni odbor kao izvršni organ Narodnog sabora (Skupštine) i imenuju se njegovi članovi.
5. Priznaje se »vlaška narodna samostalnost«.
6. Određuje se odbor koji će zaključke Skupštine iznijeti pred vladara i Hrvatski sabor.
7. Odlučuje se da se posebna delegacija uputi na Slavenski kongres u Prag.

U Zagrebu je demokratska struja među Hrvatima, prvenstveno narodnjačka inteligencija i omladina, iskreno pozdravila savez s vojvođanskim Srbima, odluke Majske skupštine prihvatio je i Hrvatski sabor, u kojem je Josip Jelačić izabran za bana, a na bansko prijestolje ga je instalirao sam patrijarh Josif Rajačić.